

особисте немайнове право фізичної особи. Юридичний вісник. 2012. № 1 (22). С. 77–81.

4. Тупельняк І. І. Право на життя та смерть в контексті практики Європейського суду з прав людини. Біоетичні аспекти правового регулювання ейтаназії та суміжних з нею явищ в Україні: матер. круглого столу з міжнар. участю, м. Київ, 18 груд. 2018 р. / за ред. Я. О. Триньової. Київ, 2018.

5. Läkarna tvekar om dödshjälp euthanasia. Research & Progress (Sverige). URL: <https://translate.google.ru/translate?hl=ru&sl=sv&u=https://www.svd.se/fakta-ochargument-om-dodshjalp&prev=search/> (viewed on 17.04.2023).

6. Смерть на прохання в Європі (Біоетика та практика ЄСПЛ щодо закінчення життя людини на прохання): зб. рішень ЄСПЛ / уклад., пер. Я. О. Триньова; за заг. ред. В. М. Куца. Харків: Право, 2019. 376 с.

7. Рогова О. Г. Право на життя в системі прав людини: автореф. дис. канд. юрид. наук. Харків, 2006. 21 с.

*Тимошенко Є. А.,
асистент кафедри фундаментальних
і приватно-правових дисциплін
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського*

ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Приватність — це основоположне право, яке є ключовим для автономії та захисту людської гідності, воно слугує в якості основи, на якій побудовано багато інших прав людини [1].

Право на приватність дозволяє нам відчувати себе в безпеці, створювати особисті кордони в спілкування та існуванні з іншими людьми, визначати хто матиме доступ до наших даних, до нашого тіла.

Право на приватність гарантується Конституцією України [3]. Зокрема, стаття 30 захищає територіальну приватність (недоторканість житла), стаття 31 комунікаційну приватність (таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції), стаття 32 – інформаційну приватність («ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків передбачених Конституцією України», «не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди»), а стаття 28 – деякі аспекти фізичної приватності (жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідям»).

Загальна декларація ООН про права людини 1948 року [2], стаття 12: «Ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, тайну його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань».

Розвиток технології штучного інтелекту несе в собі значний ризик того, що припущення та упередження осіб і компаній, які її створюють, впливають на результати ШІ [4]. Штучний інтелект (ШІ), як суб'єкт, може потенційно порушувати право на приватність людини з різних причин. Ось деякі приклади:

1. Збір та обробка особистих даних:

- ШІ може використовувати різноманітні алгоритми для збору та обробки особистих даних. Наприклад, у рекламних системах, ШІ може аналізувати великі обсяги даних про користувачів для визначення їхніх інтересів та створення персоналізованих рекламних пропозицій.

2. Розпізнавання обличчя та біометричні технології:

- Використання технологій розпізнавання обличчя та інших біометричних даних може порушити приватність, якщо ці технології використовуються без належного контролю або згоди. Наприклад, системи

відеоспостереження з використанням розпізнавання обличчя можуть слідкувати за особами без їхнього відома чи згоди.

3. Системи моніторингу та відстеження:

- може використовувати алгоритми моніторингу та відстеження для аналізу даних з великої кількості джерел. Це може включати відстеження місця перебування осіб, їхніх дій та навіть звичок без їхнього належного повідомлення.

4. Неадекватне використання особистої інформації:

- може використовувати зібрані дані неправильно або для неявної мети, порушуючи право особи на контроль над своєю особистою інформацією.

Ці приклади вказують на те, як ШІ, особливо якщо воно використовується без належної етичної та правової рамки, може ставити під загрозу права на приватність людини. Захист приватності у сфері штучного інтелекту вимагає уведення адекватних нормативних механізмів та етичних стандартів для обмеження можливостей порушення цих прав.

З цими викликами пов'язано багато обговорень щодо етичного використання технологій розпізнавання обличчя та необхідності регулювання цього виду обробки особистих даних. Багато країн та регіонів розглядають прийняття відповідних нормативних актів для захисту приватності в контексті використання технологій розпізнавання обличчя.

Загалом існує 3 типи штучного інтелекту: вузький, загальний(широкий) та супрінтелект [6]. Вузький штучний інтелект запрограмований на одне завдання, працює на основі алгоритмів: кодів, які створює людина. По суті, це набори інструкцій, які кажуть ком'ютеру, як потрібно обробити дані. Тобто, як оброблятимуться та збиратимуться ваші приватні дані за допомогою технологій штучного інтелекту залежить від людини, яка прописує код.

Деякі дослідники вважають, що з огляду на те, що алгоритми пишуть люди, то вирішення пропонується шукати у людях. Наприклад, збільшуючи кількість

варіацій вхідних даних, долучаючи до команди розробників представників різних груп та поглядів, вдосконалення системи, не забуваючи про консультації правозахисників [5].

Таким чином, потрібно враховувати те, що тепер не лишу фізична чи юридична особа, як суб'єкт правовідносин, має доступ до наших даних та може порушувати право на приватність. Штучний інтелект давно увійшов у наше життя, але лише зараз ми намагаємося його «поставити» в рамки закону. З огляду, на основоположне право на приватність, доцільним буде захищати людину не лише від вторгнення в її особистий простір фізичної чи юридичної особи, але і технологій штучного інтелекту.

Список використаних джерел:

1. What is privacy? URL: <https://privacyinternational.org/explainer/56/what-privacy>
2. Загальна декларація прав людини : Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
3. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
4. Тимошенко Є.А., Кронівець Т.М. Правові аспекти захисту приватності життя людини в контексті використання штучного інтелекту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №12. С. 295-297
5. Ярослава Бухта. Штучний інтелект і права людини: чи може Термінатор стати ідеальним суддею. URL: <https://netfreedom.org.ua/article/shtuchnij-intelekt-i-prava-lyudini-chi-mozhe-terminator-stati-idealnim-suddeyu>
6. Types of AI. URL: <https://uq.pressbooks.pub/digital-essentials-artificial-intelligence/chapter/types-of-ai/>

Удод М.В.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
 доцент кафедри фундаментальних і приватно-правових дисциплін
 Вінницького державного педагогічного
 університету імені Михайла Коцюбинського*

Дорош В.С.,
*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
 Вінницького державного педагогічного університету
 імені Михайла Коцюбинського*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ (НАВЧАННЯ) В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС ТА ЗСУ

В сучасних умовах розвитку законодавства України про Національну поліцію, а також з прийняттям низки нормативно-правових актів з безпекової та оборонної політики держави, які спрямовані на подальший розвиток Збройних Сил України, великого значення набуває дослідження правовідносин між закладами вищої освіти МВС, Збройних Сил України і особою, які виникають при укладанні контракту про навчання, оскільки дане питання регулюється в особливому порядку. Також є необхідність вжиття дієвих заходів з підвищення рівня організаційно-правового регулювання проходження навчання курсантами, припинення навчання за власним бажанням та у зв'язку з хворобою особи.

Порівнюючи правовідносини, які виникають між курсантом та вищими навчальними закладами із специфічними умовами навчання Міністерства внутрішніх справ України та вищими військовими навчальними закладами, слід звернутись до чинного законодавства України, яке регулює дані правовідносини. Закон України «Про Національну поліцію» визначає, що до вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, можуть бути зараховані громадяни України, яким станом на 31 грудня року вступу виповнилося 17 років [1]. Варто зазначити, що ч. 2 ст. 74 Закону України «Про Національну поліцію» також містить положення, згідно якого підготовка фахівців за державним замовленням у закладах вищої освіти із